

Maak armoede bespreekbaar

Joost Weling

Docent-Onderzoeker Zuyd Hogeschool

Werkplaats Sociaal Domein Zuyd

Leeratelier: Overleven ten tijde van tweedeling,
armoede in perspectief

6 november 2025

Programma

Korte Kennismaking & Inventariseren Verwachtingen

Wat is armoede?

Wat is Armoedebewustzijn?

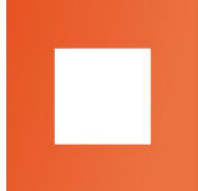
Werken met reflectievragen

Terugkoppeling

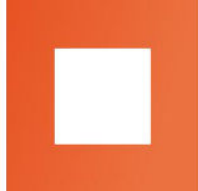
Denk mee

- Kinderen die leven in armoede...
- Hoe kunnen wij kinderen die leven in armoede begrijpen...
 - Welke kennis hebben wij nodig?
- Wanneer ik werk met kinderen die in armoede leven dan is mijn ethiek en houding...

Denk mee

- Armoede is...
- Hoe kunnen wij armoede begrijpen...
 - Welke kennis hebben wij nodig?
- Wanneer ik werk met mensen die in armoede leven dan is mijn ethiek en houding...

Armoedebewustzijn (Krumer-Nevo, 2020)

- Armoede is een schending van de mensenrechten
- Armoede is:
 - in de kern een gebrek aan economisch kapitaal
 - in de tweede laag een gebrek aan mogelijkheden, onderwijs, gezondheid, woningen en werk
 - in de derde laag, de relationele en symbolische aspecten, disrespect, vernedering, schaamte, stigma, aanvallen op de waardigheid en het zelfrespect

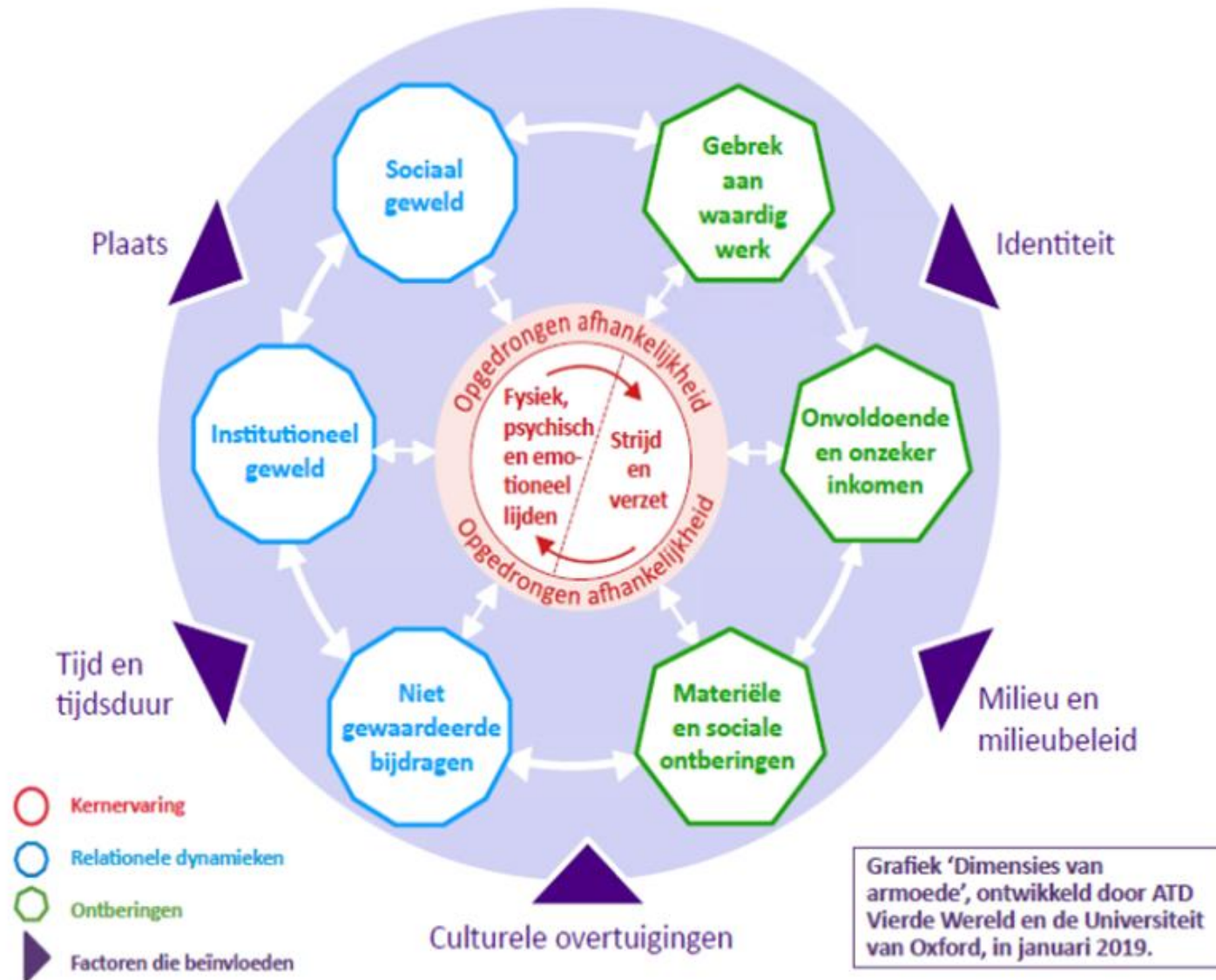
Armoedebewustzijn (Krumer-Nevo, 2020)

- Hoe kan armoede worden begrepen?
- Kennis relationeel is:
 - De relatie is nabij en gebaseerd op stabiel contact
 - Armoede raakt alle facetten van het leven van mensen
 - Een diepgaand begrip van het perspectief van mensen die leven in armoede
 - Werken van vertrouwen in plaats van achterdocht
 - Geen jargon, of taal die mensen reduceert tot “cases”
 - Stigma
 - Objectivering
 - Onderdrukking
 - Uitsluiting

Noot: Buitenste cirkel: buitenkant van armoede; Binnenste cirkel: binnenkant van armoede

Bron: Netwerk tegen Armoede.

Armoedebewustzijn (Krumer-Nevo, 2020)

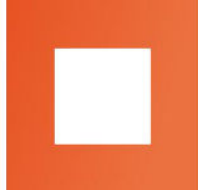
- Ethiek en Houding
- Mensen in hun dagelijkse strijd tegen armoede zien
 - Niet motiveren, maar aan hun kant gaan
- Voorkomen van “othering” en creëren van solidariteit
 - politiserend en systeemgericht handelen
 - (h)erkennen van machtsongelijkheden
- In plaats van het herhalen van maatschappelijke normen
 - verkeerd gedrag, de houding, keuzes, en zaken die het individu moet veranderen

Poverty Aware Paradigm (Krumer-Nevo, 2020)

- Politiek van herverdeling en erkenning
- Handelen dat gericht is op de sociale onrechtvaardigheden als een structureel probleem (extern) en de belevingen van de mensen (intern)
- Het handelen is telkens gericht op beide
- In relatie tot de drie onderdelen van armoede:
 - een gebrek aan economisch kapitaal
 - een gebrek aan sociale mogelijkheden
 - een gebrek aan relationele en symbolisch kapitaal

Werken met reflectievragen

Ontwikkeld op basis van principes van armoedebewustzijn

Ontwikkeld samen met ervaringsdeskundigen

4 niveaus:

- Sociaal werker/professional/vrijwilliger – individueel-relatie
- Team – samenwerken en cultuur
- Organisatieniveau – beleid en structuur
- Structureel niveau – maatschappelijke invloed

Werken met reflectievragen

Groepen van maximaal vier personen

1. Stem af wie een concrete situatie inbrengt
2. Lees de vragen
3. Beantwoord 3 vragen uit de eerste set
4. Beantwoord 2 vragen uit de tweede set
5. Beantwoord 1-2 vragen uit de derde set
6. Beantwoord 1-2 vragen uit de vierde set

Vraag telkens goed door

Terugkoppeling

1. Is dit helpend om binnen teams en organisaties het gesprek over armoede op gang te brengen?
2. Helpt dit professionals bewuster maken van hun rol en verantwoordelijkheid in hun dagelijks werk met mensen die leven in armoede?
3. Hoe schatten jullie in dat professionals dit zelf kunnen of dat dit juist nog ondersteuning vraagt van vb een onderzoeker of begeleider bij intervisie?
4. Helpt de inhoudelijke introductie om met deze reflectievragen aan de slag te gaan?

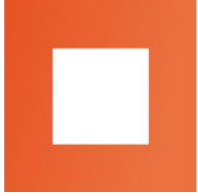
Bedankt voor de aandacht!

Mocht u meer willen weten?

Kijk dan op www.wsdzuyd.nl

Mocht u interesse hebben om te deel te nemen aan het leeratelier?

Neem dan contact op met joost.weling@zuyd.nl of 06-18722646

Bronnen:

- Bray, R., Laat, M. de, Godinot, X., Ugarte, A. & Walker, R. (2020). Realising poverty in all its dimensions: A six-country participatory study. *World Development*, 134 (105025),
- Boone, K., Boutsen, T., De Corte, J., Dhont, F., Hermans, K., Plovie, E., Raeymaeckers, P., Rommel, S., Van Bouchaute, B. & Vanderhulst, N. (2022). *Publiek Gaan! Politiserend Handelen in het sociaal werk*. Garant.
- Bourdieu, P. (1989). *Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*. Van Genneep: Amsterdam.
- Dewanckel, L., Decoene, J., Van Beveren, L., Roose, R. & Roets, G. (2023) Dealing with risk in situations of poverty: when complexity in frontline practice becomes wallpaper for organisational policy, *European Journal of Social Work*, 26(1), 160-172,
- Degerickx, H. Van Raemdonck, L., Van Regemortel, H. & Van Tittelboom, G. (2024) Inzicht in armoede: hoe sociale uitsluiting de levensloop bepaalt. In Coene, J., Degerickx, H., Dewilde, C., Ghys, T., Hubeau, B., Marchal, S., Remmen, R. & Vandenhoele, W. (red.) *Armoede en ongelijkheid, jaarboek 2024*(reds). Acco Uitgeverij.
- van Dongen, J., Weling, J., Jongen, W., Keinemans, S. (2022). Aanpak kinderarmoede in Limburg. *Sozio*, 2.
- 'S Jongers, T. (2022). *Beledigende Broccoli, over de ervaringskennis van kwetsbare mensen*. Uitgeverij van Genneep: Amsterdam.
- 'S Jongers, T. (2024). *Armoede uitgelegd aan mensen met geld*. De Correspondent: Amsterdam.
- Kampen, T. (2021). *De stofzuiger van Hanny, naar meer menselijkheid in de bijstand*. Van Genneep: Amsterdam.
- Krumer-Nevo, M. (2016). Poverty-Aware social work: A paradigm for social work practice with people in poverty. *British Journal of Social Work*, 46(6), 1793–1808.
- Krumer-Nevo, M. (2020). *Radical Hope, poverty-aware practice for social work*. Policy Press: Bristol.

Bronnen:

Lister, R. (2020). *Poverty*. Polity Press: Oxford.

Morris, K., Mason, W., Bywaters, P., Featherstone, B., Daniel, B., Brady, G., Bunting, L., Hooper, J. Mirza, N., Scourfield, J., & Webb, C. (2018). Social work, poverty, and child welfare interventions. *Child & Family Social Work*, 23(3), 364–372.

Samuels, L., Weling, J. Keinemans, S. (2024). Een scoping review van interventies ter ondersteuning van kinderen in armoede. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice* 33(1), pp. 41–62.

Scholte, M. (2018). Op de barricaden ?! Over sociaal werk, probleemfiguraties en de aanpak van structurele problemen in het sociaal domein (Marie Kamphuis Lezing 2018). Marie Kamphuis Stichting.

Strier, R., Nouman, H., & Kantarovich, N. (2022). Knowing poverty: Social workers' perceptions of poverty knowledge. *Journal of Social Work*, 22(4), 896-914.

Vosman, F. (2018). *Overleven als levensvorm, zorgethiek als kritiek op het ideaal van het 'geslaagde leven'*. Universiteit van de Humanistiek: Utrecht

Weiss-Dagan, S., & Krumer-Nevo, M. (2022). Poverty awareness: Development and validation of a new scale for examining attitudes regarding the aetiology and relational–symbolic aspects of poverty. *The British Journal of Social Work*, 52(1), 437-460.

Wenger, E. (1999). *Community of Practice, learning, meaning & identity*. Cambridge University Press: Cambridge